

Familie- og kulturkomitéen

05.11.2020

Høring om forslag til lov om økonomisk støtte til mediene (*Prop. 138 L (2019–2020) Lov om økonomisk støtte til mediene (mediestøtteloven)*)

Mediebedriftenes Landsforening representerer 321 bedrifter med 8800 årsverk; 201 mediehus (185 aviser (149 lokalaviser) - kommersiell allmennkringkasting - magasiner - lokal-tv).

Norsk Journalistlag organiserer ca. 8000 medlemmer med journalistikk som yrke, også ledere og frilansere, og ca. 600 studenter.

Norsk Redaktørforening (NR), organiserer ca. 760 norske redaktører fra alle typer nyhets- og aktualitetsmedier.

Landslaget for lokalaviser (LLA) er interesseorganisasjonen for over 110 lokalaviser landet rundt.

Oppsummering

- Det prinsipielle utgangspunktet for mediestøtten er at løpende nyhetsformidling og samfunnsdebatt er en nødvendig betingelse for et demokrati. De redaktørstyrte, journalistiske mediene, og det de leverer, er demokratiets infrastruktur. Mediestøtte er ikke næringsstøtte, men demokratistøtte, med ytringsfriheten og dens begrunnelser som fundament; sannhetssøken, den frie meningsdannelse og demokratifunksjonen.
- Siden det er knyttet usikkerhet til hvordan en slik lov vil fungere i praksis, kan det etter vår mening være hensiktsmessig at den evalueres etter to år.
- § 1: Må endres til å omfatte at mediemangfoldet også omfatter riksspredte, nasjonale mediehus med en innretning mot viktige nisjer.
- § 3: Vi foreslår at det blir tatt inn i loven at Stortinget årlig skal ha en bred mediepolitisk gjennomgang. Her kan og bør man, i tillegg til den direkte mediepolitikken, også drøfte ytringsfrihet og åpenhet i samfunnet og vurdere status for det norske demokratiet. Loven må selvsagt ikke være til hinder for at departement og Storting kan iverksette tiltak i ekstraordinære situasjoner.
- § 5: Kravet om å være «tekstbasert» må ikke tolkes så strengt at det hindrer støtteberettigede mediehus i å kunne tilby sitt publikum det samme som mediehus uten støtte.
- § 10: Vår kommentar knytter seg her til paragrafens første setning og angår ikke tilskuddet til NRK, eller forvaltningen av kommersiell allmennkringkaster. Det vil oppstå tilfeller der det er tvil om tildeling av mediestøtte. Det vil da være hensiktsmessig å ha en tilsvarende funksjon som dagens *Tilskuddsutvalg* også fremover, slik at tilsynet får tilgang til dyp og oppdatert bransjekunnskap til hjelp i krevende saker – selvsagt uten at bransjen skal kunne ha direkte innflytelse på avgjørelser.

Generelt om lovforslaget

Det prinsipielle utgangspunktet for mediestøtten er at løpende nyhetsformidling og samfunnsdebatt er en nødvendig betingelse for et demokrati. De redaktørstyrte, journalistiske mediene, og det de leverer, er demokratiets infrastruktur. Mediestøtte er ikke næringsstøtte, men demokratistøtte, med ytringsfriheten og dens begrunnelser som fundament; sannhetssøken, den frie meningsdannelse og demokratifunksjonen.

Den største styrken til det norske samfunnet er at vi har høy sosial kapital som er avgjørende for tillit til samfunnsinstitusjonene, både offentlige og frivillige forvaltningsorganer, institusjoner og organisasjoner. Det gjør også at vi har tillit til hverandre som mennesker. I sum er dette grunnlaget for tilliten til demokratiet. Alt dette står på spill gjennom mediepolitikken. Uten journalistikk som setter kritisk søkelys på alle deler av samfunnet, og som er med på å skape et transparent samfunn, blir den sosiale kapitalen tappet og tillitssamfunnet vil gradvis forvitne. Kostnadene ved det lar seg ikke beregne økonomisk og vil være utålelig for livskvaliteten.

Derfor er det viktig og nødvendig at overordnet utforming og kontroll av mediepolitikken og virkemidlene skjer i regi av folkevalgte organer.

Gode rammebetingelser er en forutsetning for at norske medier skal kunne hevde seg i konkurransen og fortsatt levere godt innhold som ivaretar nyhetsformidling og samfunnsdebatt og utvikler norsk språk og kultur. Derfor er det nødvendig å ha en god og treffsikker mediestøtteordning, og en levende politisk debatt om mediepolitikken virkemidler og innretning.

Siden det er knyttet usikkerhet til hvordan en slik lov vil fungere i praksis, kan det etter vår mening være hensiktsmessig at den evalueres etter to år.

Merknader til de enkelte paragrafene

§ 1 Formål

Loven skal legge til rette for et mangfold av redaktørstyrte journalistiske medier over hele landet, ved å bidra til forutsigbare økonomiske rammer for medienes virksomhet og en styrket uavhengighet i forvaltningen av mediestøtten.

Geografisk mangfold er viktig, og ivaretas av formuleringen som foreslås. Samtidig er det et viktig aspekt ved mediemangfoldet at det også finnes rikspredte, nasjonale mediehus med en redaksjonell profil innrettet mot viktige nisjer. Dette ivaretas i dag av mediehus som gir viktige nasjonale bidrag innenfor sine nisjer, herunder kultur-, samfunns- og kommentarjournalistikk. Vi vil oppfordre til at formålsparagrafen også reflekterer dette. Vi foreslår at teksten endres slik [ny tekst understreket]:

Loven skal legge til rette for et mangfold av redaktørstyrte journalistiske medier over hele landet og i viktige redaksjonelle nisjer, ved å bidra til forutsigbare økonomiske rammer for medienes virksomhet og en styrket uavhengighet i forvaltningen av mediestøtten.

§ 2 Geografisk virkeområde

Ingen merknader.

§ 3 Fireårige styringssignal for mediestøtten

Regjeringen skal foreslå faste, langsiktige økonomiske rammer for NRK og de direkte tilskuddsordningene for mediestøtte gjennom fireårige styringssignaler. Forslag til styringssignal legges frem for Stortinget i en budsjettproposisjon året etter stortingsvalg.

Faste og langsiktige økonomiske rammer for mediestøtten vil etter vår oppfatning styrke forutsigbarheten for støttemottakerne. Redaktørstyrte journalistiske medier vil få økt mulighet til langsiktig planlegging av sin virksomhet.

Det er viktig med gode, åpne, inkluderende politiske prosesser når man skal ta avgjørelser som skal gjelde så lenge som fire år. Her må det legges stor vekt på alt fra innhenting av fakta fra og om bransjen, til drøfting av målsetting for mediepolitikken og utforming av virkemidler.

Samtidig som vi støtter forutsigbarhet, er mediepolitikken viktig for den demokratiske infrastrukturen mediehusene utgjør, og må derfor være en del av en kontinuerlig pågående politisk debatt. Vi foreslår at det blir tatt inn i loven at Stortinget årlig skal ha en bred mediepolitisk gjennomgang. Her kan og bør man, i tillegg til den direkte mediepolitikken, også drøfte ytringsfrihet og åpenhet i samfunnet og vurdere status for det norske demokratiet. En slik årlig debatt, lagt utenom budsjettdebatten hvor tiden er knapp, er nødvendig for kunnskapsutveksling om utviklingen i bransjen, utfordringer bransjen står overfor og for å drøfte hvordan mediepolitikken fungerer. Det vil styrke mediepolitikken i forhold til i dag.

Loven må selvsagt ikke være til hinder for at departement og Storting kan iverksette tiltak i ekstraordinære situasjoner.

§ 4 Forskrifter om tilskuddsordningene for direkte mediestøtte

Departementet kan gi forskrift om tilskuddsordningene for direkte mediestøtte innenfor rammene som følger av kapitlet her.

Forskrifter må sendes på høring, med tilstrekkelige frister til at det kan gjennomføres en forsvarlig vurdering hos høringspartene.

§ 5 Produksjonstilskudd til nyhets- og aktualitetsmedier

Produksjonstilskuddet til nyhets- og aktualitetsmedier skal stimulere til et mangfold av tekstbaserte nyhets- og aktualitetsmedier over hele landet, med et bredt journalistisk innhold rettet mot allmennheten. Videre skal ordningen fremme uavhengig journalistikk karakterisert ved høy kvalitet, særlig i nyhets- og aktualitetsmedier i markeder som er for små til å være bærekraftige, eller i nyhets- og aktualitetsmedier som er alternativer til de ledende nyhetsmediene i de ulike mediemarkedene. Produksjonstilskuddet gis som driftstilskudd. Vilårene for å motta tilskudd skal i størst mulig grad være objektive og bidra til forutsigbarhet for tilskuddsmottakerne.

Departementet foreslår å presisere at tilskuddet kun kan tildeles til tekstbaserte nyhets- og aktualitetsmedier. Tilføyelsen av «tekstbasert» er ikke ment å utgjøre noen realitetsendring fra dagens praksis. Som etter dagens praksis, kreves det ikke at tilskuddsmottakerne utelukkende benytter seg av tekst for å fremme sitt budskap. Også medier som bruker lyd og bilde integrert i tjenesten kan falle inn under ordlyden, så sant de hovedsakelig er tekstbaserte. Videre foreslår departementet å ta inn i formålsbestemmelsen at vilårene for å motta produksjonstilskudd i størst mulig grad skal være objektive, og bidra til forutsigbarhet for tilskuddsmottakerne.

Vi oppfatter dette som formalisering av eksisterende målsettinger og praksis og støtter forslagene.

Vi vil for øvrig bemerke at skillelinjen mellom «tekstbaserte» nyhets- og aktualitetsmedier på den ene siden, og «lyd- og bildemedier» på den andre siden, vil bli stadig mer krevende å definere, jfr. også utkastets § 8 og den særlige tilskuddsordningen til lokale lyd- og bildemedier. Nesten alle nyhets- og aktualitetsmedier er snart på de fleste plattformer. «Tekstbaserte» medier satser mer og mer på lyd og bilde, samtidig som tradisjonelle lyd- og bildemedier utvikler presentasjoner og nyhetstjenester hvor tradisjonell tekst utgjør viktige innslag. Kravet om å være «tekstbasert» må

derfor ikke tolkes så strengt at det hindrer støtteberettigede mediehus i å kunne tilby sitt publikum det samme som mediehus uten støtte.

§ 6 Produksjonstilskudd til samiske nyhets- og aktualitetsmedier

Produksjonstilskuddet til samiske nyhets- og aktualitetsmedier skal legge til rette for demokratisk debatt og meningsdanning i det samiske samfunnet, og stimulere til produksjon av et bredt journalistisk innhold rettet mot den samiske befolkningen. Ordningen skal også fremme utvikling av de samiske språkene. Tilskudd kan gis til nyhetsmedier som har den samiske befolkningen som hovedmålgruppe, eller som fast og regelmessig publiserer samiskspråklig nyhets- og aktualitetsinnhold. Tilskuddet gis som driftstilskudd. Vilkårene for å motta tilskudd skal i størst mulig grad være objektive og bidra til forutsigbarhet for tilskuddsmottagerne.

Departementet foreslår også her å ta inn i formålsbestemmelsen at vilkårene for å motta produksjonstilskudd i størst mulig grad skal være objektive, og bidra til forutsigbarhet for tilskuddsmottakerne.

Vi oppfatter dette som formalisering av eksisterende målsettinger og praksis og støtter forslagene.

Vi vil samtidig påpeke at det er store merkostnader knyttet til å publisere på samisk, både arbeidsmessig og teknologisk, og det er viktig å stimulere og motivere til økt produksjon av samiskspråklig innhold.

§ 7 Innovasjons- og utviklingstilskudd

Innovasjons- og utviklingstilskuddet skal fremme mediemangfold og en opplyst offentlig samtale gjennom å stimulere til redaksjonell, innholdsrettet innovasjon og utvikling hos nyhets- og aktualitetsmedier, særlig i små, lokale medier.

Det er mediehus utenfor større konsern, eller uten tilknytning til slike, som har de største utfordringene med overgang til en mer digital forretningsmodell. Disse aktørene står overfor de samme utfordringene som de store mediehusene og konsernene. De er nødt til å gjennomføre innovasjons- og utviklingsprosjekter, samtidig som de må gjennomføre kostnadsutt, omstilling og endring av forretningsmodeller på grunn av endringer på annonse- og brukermarkedet. Det er derfor bra at ordningen i første omgang er tenkt å fremme innovasjon hos disse.

Bestemmelsen er materielt sett en videreføring av forskrift om innovasjons- og utviklingstilskudd til nyhets- og aktualitetsmedier § 1, og skal forstås på samme måte. Vi støtter denne videreføringen.

§ 8 Tilskudd til lokale lyd- og bildemedier

Tilskuddsordningen skal fremme mediemangfold, ytringsfrihet og styrking av de lokale lyd- og bildemedienes demokratiske funksjon i samfunnet, gjennom å stimulere til et bredt innholdstilbud av høy kvalitet, digitalisering, nyskaping, kompetanseutvikling, samarbeid mellom ulike lokalmedier og et økonomisk bærekraftig driftsgrunnlag for de lokale lyd- og bildemediene.

Bestemmelsen er materielt sett en videreføring av forskrift om tilskudd til lokale lyd- og bildemedier § 1, og skal forstås på samme måte. Vi støtter denne videreføringen. Vi viser ellers til vår merknad til § 5, om det fremtidige skillet mellom tekstbaserte medier og lyd- og bildemedier.

§ 9 Distribusjonstilskudd til avisene i Finnmark

Ingen merknader.

§ 10 Medietilsynets oppgaver ved forvaltningen av mediestøtten

Medietilsynet behandler søknader, treffer vedtak om tildeling av tilskudd, utbetaler tilskudd og fører kontroll med bruken av tilskuddsmidlene i henhold til tilskuddsordningene for direkte mediestøtte, jf. kapittel 2. Medietilsynet utbetaler tilskudd til NRK i henhold til Stortingets budsjettvedtak. Medietilsynet forvalter midlene til kommersiell allmennkringkasting i henhold til Stortingets budsjettvedtak og den til enhver tid gjeldende avtalen om kommersiell allmennkringkasting.

Vår kommentar knytter seg her til paragrafens første setning og angår ikke tilskuddet til NRK, eller forvaltningen av kommersiell allmennkringkaster. Det vil oppstå tilfeller der det er tvil om tildeling av mediestøtte. I dag har tilsynet et rådgivende organ, *Tilskuddsutvalget*, som oppnevnes av departementet etter innspill fra bransjen. Utvalget kan konsulteres når tilsynet ønsker vurderinger fra bransjerepresentanter. Det vil være hensiktsmessig å ha en tilsvarende funksjon fremover, slik at tilsynet får tilgang til dyp og oppdatert bransjekunnskap til hjelp i krevende saker – selvsagt uten at bransjen skal kunne ha direkte innflytelse på avgjørelser. Bransjen behøver heller ikke ha flertall i et slikt organ.

§ 11 Instruksjonsmyndighet og overprøving av vedtak

Kongen kan ikke instruere Medietilsynet eller Medieklagenemnda om avgjørelser i enkeltsaker. Kongen kan heller ikke omgjøre Medietilsynets eller Medieklagenemndas vedtak eller treffe vedtak i en sak som hører under deres myndighet etter forskrifter i medhold av denne loven. Medieklagenemnda er klageinstans for Medietilsynets enkeltvedtak om tilskudd etter forskrifter i medhold av denne loven.

Vi er enig i at Kongen ikke skal kunne instruere Medietilsynet eller Medieklagenemnda om avgjørelser i enkeltsaker, og heller ikke omgjøre Medietilsynets eller Medieklagenemndas vedtak eller treffe vedtak i en sak som hører under deres myndighet etter forskrifter i medhold av denne loven.

§ 12 Søksmål

§ 13 Ikraftsetting

Ingen merknader.

Vennlig hilsen

*Randi S. Øgrey, adm.dir. Mediebedriftenes
Landsforening*

Hege Iren Frantzen, leder Norsk Journalistlag

Per Brikt Olsen, adm.dir. Fagpressen

*Tomas Bruvik, generalsekretær Landslaget for
lokalaviser*

*Arne Jensen, generalsekretær Norsk
Redaktørforening*